

یحیی آل اسحاق:

رقبای ایران برای بازار عراق دندان تیز کرده اند

رئیس اتاق مشترک ایران و عراق با بیان اینکه اگر در بازار عراق به دنبال منافع کوتاه مدت باشیم قطعاً گرفتار می شویم و جای ایران را رقبای ایران می گیرند.

به گزارش پرسون، در مطالعه تاریخ فراز و فرودهای بسیاری بین ایران و عراق بوده است. دو همسایه ای با مرزهای وسیع و اشتراکات دینی و فرهنگی، اما دشمنان منطقه ای و فرامنطقه ای مانع اهدافی شده اند که اگر با روابط حسنه دنبال می شد برای هر دو کشور ایران و عراق امتیازات ویژه ای می آفرید. یحیی آل اسحاق رئیس اتاق مشترک ایران و عراق شرایط اقتصادی و تجاری ایران و عراق، در وضعیت کرونایی کنونی و آینده تعاملات دو کشور را توضیح داده است.

روابط ایران و عراق در حوزه های مختلف چند سال است در بهترین حالت خود قرار دارد، این روابط از چه جهت حائز اهمیت است؟

روابط ایران و عراق از دیرباز تا کنون یک رابطه استراتژیک و طولانی مدت بوده و همچنان باقی مانده است. اقتضائات دو کشور موجب تقویت رابطه استراتژیک بین ایران و عراق شده است، بنابراین در همه ی حوزه ها چه از قدیم چه به تازگی دو کشور برای حفظ ثبات خود در حوزه های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و روابط بین الملل به گونه ای حرکت کرده اند تا صلاح و منافع ملی هر دو کشور حفظ شود، چرا که حفظ منافع دو کشور ایران و عراق با مرزهای گسترده به عنوان دو همسایه با اشتراکات بسیار زیاد فرهنگی و دینی امری ضروری است و نیازمند همکاری و تعامل بیشتر و نزدیک به هم طرفین، داشتن تعامل وحدت نظر در این موضوع زمینه های حفظ منافع دو کشور را رقم می زند.

در هر زمان و هر مقطعی از تاریخ که همکاری و هم جهتی های دو کشور ایران و عراق به هم خورده هردو کشور ضرر کرده اند، چرا که بخشی از مسائل دو کشور بسیار نزدیک به هم و مربوط به هم است. لذا ما و عراق در تعامل بیشتر و بهتر به تکامل می رسیم. منتها در طول تاریخ به دلیل روی کار آمدن حکومت هایی که گاهی رابطه خوب و گاهی رابطه سردی با ایران داشتند، و گاهی رابطه خصمانه دنبال شده مثل شرایط جنگ هشت ساله ای که بعضی ها به ما تحمیل کردند ارتباط بین دو کشور با چالش هایی رو به شده است. به هر حال اینک مردم و دولت های دو کشور می دانند امنیت عراق و امنیت ما وصل به یکدیگر است. عراقی ها در برخورد با داعش مشاهده کردند که اگر کمک ها و حمایت های ایران نبود، بعید بود عراقی ها از شر داعش خلاص شوند، در نقطه مقابل هم اگر عراق ناامن شود حداقل شهرهای مرزی ما در خطر قرار ناامنی قرار می گیرند، لذا این نیاز حوزه امنیتی هر دو کشور را به این سمت کشانده تا با یکدیگر تعامل مثبت داشته باشند.

درحوزه اقتصادی عراق، ایران چه میزان از بازار عراق را به خود اختصاص داده است؟

در حوزه اقتصادی هم وضعیت بر همین منوال است. عراق بعد از جنگ ها و ناامنی های متعددی که پشت سر گذاشته در حال حاضر در وضعیتی به سر می برد که از لحاظ پروژه های عمرانی و زیرساختی و از لحاظ تامین معاش و نیازهای زندگی روزانه چه در کوتاه مدت و در بلند مدت و از نظر اقتصادی نیاز به حمایت و سرمایه گذاری جدی دارد. ضمن اینکه واقعیت های شرایط دو کشور به گونه ای است که هر دو کشور نیازمند همکاری اقتصادی با هم هستند، لذا این نیاز باعث شده که مسئولین و برنامه ریزان دو کشور افق پنج ساله ای را با حجم تعاملات ۲۰ میلیارد دلاری را موافقت و به امضاء رسانند، فعلاً مقدمات کار فراهم شده و انتظار می رود تا پنج سال آینده عدد ۲۰ میلیارد دلار در تعاملات کامل پوشش داده شود.

بیشتر چه کالاهایی از ایران به عراق صادر می شود؟

کالاهای صادراتی به عراق عمدتاً کالاهای عمومی مثل لوازم بهداشتی، مواد اولیه، واحدهای کارخانه جات، مواد غذایی، لوازم بهداشتی و نیازهای عمومی ساخت و ساز مثل سیمان فولاد و... است. که سال گذشته ایران حدود ۱۲ میلیارد دلار صادرات به عراق داشت که ۳ میلیارد دلار آن برق، انرژی و خدمات فنی و مهندسی و ۹ میلیارد دلار کالاهای عمومی بود.

وضعیت کرونایی تا چه میزان بر روند صادرات و واردات کشور تاثیر گذاشته است؟

امسال به دلایل خاص کرونایی و عدم تحقق کامل درآمدهای نفتی عراق، موجب کاهش حجم تعاملات و تجارت شد، اما روند تجاری برای سال جاری به بیش از ۹ میلیارد دلار صادرات پیش بینی شده است. در موضوع گردشگری سالانه حدود ۳ میلیون نفر زائر به عراق می روند و ۳.۵ میلیون نفر هم از عراق برای زیارت و گردشگری های دیگری چون سیاحت و سلامت وارد ایران می شدند اما امسال به دلیل شیوع بیماری کرونا این آمار افت شدیدی کرده و به حداقل خود رسیده است. اما در زمینه ی صادرات کالایی در حوزه جنوب و شمال عراق مثل شلمچه، اربیل، کردستان و سلیمانیه صادرات کم نشده بلکه افزایش داشته است، اما نسبت جنوب به شمال کمی افت دیده می شود. در مجموع صادرات نفت و انرژی و گاز به همان شکل قدیم در جریان است، در رابطه با نیاز عراق به فعالیت های عمرانی و زیرساختی به دلایل شرایط اقتصادی عراق که درآمد هایش در سال جاری کاهش یافته، فعلاً پروژه های عمرانی عراق تا حدودی کم شده اما به هر صورت وضعیت و روند درآمد زایی ما تا حدود ۱۰ میلیارد دلار تا پایان سال در عراق قابل پیش بینی و تحقق است.

برخی از کارشناسان ادعا می کنند که با روی کار آمدن آقای الکاظمی و رویکرد متفاوت وی ممکن است در حوزه اقتصادی با مشکلاتی مواجه شویم آیا این تحلیل درست است؟

به هر حال رویکردهای مسوولین متفاوت از هم است و هر مسوولی رویکرد خاص خود را دنبال می کند، بنابراین با روی کار آمدن یک مسوول جدید؛ تغییر سیاست ها و تعیین جهت گیری ها در عراق هم می تواند متفاوت شود، به این معنا که عراقی ها به دنبال تعامل بیشتر و ایجاد تعادل در روابط خود با سایر کشورها در این سطح منطقه ای هستند. مخصوصاً آقای الکاظمی بر آن است تا روابط عراق را با همه کشورهای همسایه به یک حالت تعادلی برساند و منافع ملی را در مسائل تعادلی خود حل کند، البته باید ملاحظه داشته باشیم که حتماً مسوولین عراقی به این نکته مهم توجه می کنند که چه کشوری دوست و کدام کشورها دشمن آنها هستند. در طول این سال ها که عراق درگیر جنگ بود، کدام کشور با صداقت از عراق حمایت کرد.

خطر گرفتن بازارهای عراق توسط رقبا از ایران تا چه اندازه جدی است؟

به هر حال شواهد نشان می دهد اگر عراق امن شود آمریکا، اروپا و بسیاری از کشورهای منطقه به دنبال همکاری بلندمدت با عراق هستند. مهمترین موضوع شناخت تهدید و فرصت ها برای هر دو کشور است. ما می توانیم با توجه به ظرفیت های یکدیگر روش های توسعه ای و حل مسائل منطقه ای را با کمک هم دنبال کنیم، لذا باید از فرصت های همکاری اقتصادی با عراق به درستی بهره برداری کنیم، اگر در بازار عراق به دنبال منافع کوتاه مدت باشیم و همان برنامه هایی که در کشورهای آسیای میانه پیاده کردیم در عراق هم پیاده کنیم قطعاً گرفتار می شویم و جای ایران را رقبای ایران می گیرند. رقبای ایران منتظر بهبود شرایط عمومی عراق به لحاظ امنیتی هستند تا بازارهای عراق را از ما بگیرند، قطعاً قرار گرفتن ایران در این شرایط کار را برای ما سخت می کند. رقبای ایران در بازار عراق، چین، ترکیه، عربستان و بقیه کشورهای عربی نیز به بازار عراق چشم دوخته اند و بعضی از این کشورها جدای از مسائل اقتصادی مسائل سیاسی و امنیتی را هم دنبال می کنند.

عربستان نگران برقراری رابطه پایدار اقتصادی بین ایران و عراق است، چرا که افزایش ارتباطات ایران و عراق به ضرر عربستان تمام می شود، لذا تماماً به دنبال آن هستند تا در عراق حضور جدی پیدا کند و مانع جدی حضور ما در عراق باشند. به عنوان مثال در رابطه با مسئله برق و انرژی چون عراق نیازمند به برق است، سعودی ها به کمک آمریکایی ها سعی دارند که در بلندمدت نیروگاه ها و مسائل تامین انرژی عراق را به دست بگیرند تا ارتباطات تعاملی و انرژی طوری باشد که وابستگی و همکاری عراق با ایران به شدت کاهش بیابد. رقبای دیگر ما هم منتظر شرایط امنیتی عراق هستند تا بعد از رسیدن به یک ثبات خوب، مخصوصاً کشورهای اروپایی وارد عراق شوند، قطعاً اگر این کشورها در بازار عراق حاضر شوند شرایط برای ایران بسیار سخت می شود.

کدام کشورها در حال حاضر درعراق رقیب ایران هستند؟

در حال حاضر چین و ترکیه حضور خوبی در عراق دارند. اگر ما نتوانیم در این رقابت با مدیریت درست و ارتقای کیفیت محصول ایرانی در عراق بمانیم این بازار را به سرعت از ما می گیرند.

با توجه به تحریم های بانکی بین المللی تبادلات ارزی و مالی چگونه انجام می شود؟ آیا مشکلاتی که با تمام دنیا داریم در عراق هم وضعیت همین گونه است؟

مسئله نقل و انتقالات ارز حاصل از صادرات و تعاملات بانکی ما با عراق به دلیل محدودیت های تحریمی کنونی، دست بانک مرکزی عراق را آزادی عمل کامل برای نقل و انتقالات بسته است، اما در عین حال ما کمترین ریسک را در بازار عراق داریم، اما در حال حاضر مشکل چندانی نداریم چرا که بانک مرکزی ایران با بانک مرکزی عراق در حال مذاکره برای پیدا کردن راهکارهایی است تا نقل و انتقالات کم هزینه تر شود. امیدوار هستیم این موضوع نیز سامان بیابد اما در مجموع بازار عراق بازار بزرگ و بلند مدتی است، مشروط به اینکه دو طرف این اقتضائات را درک کند و مناسب ترین کار هم برای باقی ماندن سرمایه گذاری مشترک است که الزامات آن باید رعایت شود. پیشنهاد شده در شهرهای مرزی شهرک های صنعتی ایجاد شود تا با احداث صنایع مشترک، سرمایه گذاری در ایران یا در عراق امکان تجارت و تعامل بلندمدت را به دو کشور بدهد. به هر حال باید بپذیریم که عراقی ها هم به دنبال آتیه خود و خودکفایی هر چه بیشتر اقتصادی هستند. آنها مایلند به جای اینکه وارد کننده کالا باشند، کالا را در داخل کشورشان تولید کنند، لذا خط عمومی آنها برای تداوم ارتباط تجاری با ایران روی سرمایه گذاری مشترک در آینده هدف گذاری شده، قطعاً باید اقتضائات زمانی، مکانی و امنیتی را دقیقاً بشناسیم و در رابطه همکاری بین ایران و عراق همکاری مستمر را دنبال کنیم.